

Ófruchy historii

Pismo dla pasjonatów i historyków

Rok III

grudzień 2016

Nr 12 (27)

Vicesimus septimus. Trwające prace remontowe grobowca Witczaków na cmentarzu parafialnym w Jastrzębiu Górnym są dobrym pretekstem, aby pierwszym doniesieniem prasowym była informacja o śmierci Marii Witczak, która zmarła 14 grudnia 1929 r. i została pochowana we wspomnianym grobowcu.

D. M.

Jastrzębie Zdrój. (Ostatnia przysługa). We wtorek odbył się pogrzeb ś. p. Marji z Adlersfeldów Witczakowej, wdowy po ś. p. doktorze Mikołaju, właścicielu dóbr i miejsca kąpielowego Jastrzębia. Ś. p. Marja zmarła po kilkuletniej chorobie w wieku lat 68. Zmarła była w całym znaczeniu tego słowa "dobrą panią", to też lud miejscowy i okoliczny dał temu wyraz przez liczne stawienie się na jej pogrzeb. Udział inteligencji i przyjaciół rodziny Witczaków był również liczny. W zastępstwie wojewody Grażyńskiego przybył radca dr

Saloni. Powstańcy i Tow. Polek wysłały delegacje ze sztandarami i wieńcami. - Po zjawieniu się Grenszucu na Górnym Śląsku ś. p. dr. Witczakowa dużo przez niego znosić musiała prześladowań, gdyż zaarrestował jej dwóch synów i wywiózł na dłuższy czas do Brzegu. Musiała też bronić swej własności przed rabunkiem band Grenszucu, które niejednokrotnie cały dwór napadały. W czasie powstań śląskich gościła przez długie tygodnie całe szeregi walczących o wolność Śląska i

Na 2 stycznia 1910 poszukuje się

**stelmacha,
pasterza krów
i włóдаря**

za wysoką opłatą i na wysoki deputat.

Dom. Boryń

(Ober-Borin Kr. Pless O.-S.)

wówczas to okazało się w całej pełni jej szlachetność i poświęcenie dla sprawy polskiej. W uznaniu zasług w tym roku wręczono Zmarłej złoty krzyż Zasługi. Niestety wszystkie te przejścia nadwreżyły jej zdrowie i wywołały cierpienie sercowe, które stało się ostateczną przyczyną jej śmierci. - Z klasztoru SS. Boromeuszek 5 księży wyprowadziło kondukt pogrzebowy do kościoła parafialnego w Górnym Jastrzębiu, gdzie po odprawieniu uroczystej mszy świętej złożono śmiertelne szczątki ś. p. dr. Witczakowej w grobowcu rodzinnym przy boku ś. p. męża i matki. Niech odpoczywa w pokoju! "Górnoślązak" nr 294 z 20 grudnia 1929.

Nowa linja kolejowa. Województwo śląskie otrzymało nową poważną arterję kolejową, której poświęcenie odbyło się onegdaj. Na uroczystość otwarcia nowozbudowanej linii kolejowej, bęgnącej od Moszczenicy śląskiej do Zebrzydowic, długości 14 km., przybyli z Warszawy pp. Wice-minister komunikacji Piasecki i dyrektor departamentu Stodolski. Budowa linii jest jednym z ogniw w realizacji wielkiego planu rozbudowy Śląska, wytkniętego przed kilku laty. Plan ten przewiduje rozbudowę sieci komunikacyjnej, regulację rzek i budowę szkół. Nowooddany do użytku publicznego odcinek kolei jest dalszym etapem budowy linii Cieszyn - Zebrzydowice - Moszczenica, ogólnej długości 29 1/2 km. Pierwszy odcinek Cieszyn

- Zebrzydowice, długości 15 1/2 klm. oddano do użytku w ub. r., obecnie zaś ukończono drugi odcinek Zebrzydowice - Moszczenica. "Kurier Warszawski" nr 331 z 2 grudnia 1935.

Szybki rozwój Jastrzębia. W ciągu 5 lat przybyło 60 tys. mieszkańców. Wśród nowo budowanych w Polsce miast, górnicze Jastrzębie ustanowiło w bieżącej 5-latce swoisty rekord. Według aktualnego rozeznania urbanistów, Jastrzębie znalazło się bowiem wśród najszybciej rozbudowywanych ośrodków miejskich. Wystarczy stwierdzić, że od 1969 r. przybyło Jastrzębiu aż ponad 60 tys. mieszkańców - przybyszów prawie ze wszystkich regionów kraju. Odliczając dzieci, wśród nowo osiedlających się w Jastrzębiu przeważają młodzi mężczyźni obierający na stałe zawód górnika w jednej z pięciu tutejszych kopalń węgla koksującego. Kolejna 5-latka (1976-1980) "zaowocuje" w Jastrzębiu urzeczywistnieniem szeregu nowych inwestycji, głównie w zakresie tzw. infrastruktury. M.in. pomiędzy ul. Średnicową i Arki Bożka powstanie ogólnomiejskie centrum handlowo-usługowe, kulturalno-oświatowe i administracyjne, które scali to górnicze, dziś już 100-tysięczne miasto, w zwarty organizm urbanistyczny. Zgodna jest też opinia projektantów, urbanistów i architektów co do faktu, że w następnym 10-leciu Jastrzębie uzyska miano jednego z

najpiękniejszych miast w Polsce. Przyczynia się do tego urozmaicona konfiguracja (pagórkowata) naturalnej "rzeźby" całego obszaru Jastrzębia, nowego grodu, który nadal w swej oficjalnej nazwie używa starego przydomka - "Zdrój". "Trybuna Robotnicza" nr 281 z 18 grudnia 1975.

tów. Po kąpielach każdy pacjent odpoczywa w leżalni zakładu kąpielowego, a następnie śpieszy do czytelnicy sanatorium, by spędzić kilka miłych chwil przy czytaniu czasopism. W sanatorium znajdują ulgę w cierpieniach swych - bezpłatnie najbiedniejsze ofiary wojny i powstania, inwalidzi

Podziękowanie.

Za wyrazy współczucia złożone nam z powodu śmierci śp. Matki naszej, składamy wszystkim tą drogą serdeczne podziękowanie.

Jastrzębie Zdrój w grudniu 1929 r.

**Mikołaj Witczak
Józef Witczak**

Sanatorium im. Marszałka Piłsudskiego w Jastrzębiu-Zdrój, stworzone dzięki hojności Sejmu Śląskiego przedstawia się b. okazale. Gmach posiada zupełnie nowoczesne urządzenie. Jest ogrzewany centralnym ogrzewaniem, oświetlenie elektryczne itp., dzięki czemu otwarto w listopadzie sezon zimowy. Jest to pierwszy sezon zimowy w Jastrzębiu-Zdroju, miejscowości kuracyjnej, która posiada wody solankowe o najwyższych właściwościach leczniczych i największej radioaktywności. Inwalidzi korzystają w całej pełni z zabiegów leczniczych i właściciel zakładu kąpielowego p. Witczak czyni starania, by dać możliwie największą ilość wygód. Projektuje zakup autobusu ogrzewanego, który będzie pacjentów odwoził z zakładu kąpielowego do sanatorium, zakładów i pensjona-

wojenni, inwalidzi pracy i powstańcy.

"Polska Zachodnia" nr 347 z 16 grudnia 1928."

"Barbórkowe" solenizantki. "Jastrzębie" rozpoczęło normalne wydobywanie w Dzień Górnika 1962 roku. W obecności towarzyszy Władysława Gomułki i Piotra Jaroszewicza wyjechał na powierzchnię pierwszy wózek z urobkiem - po sześciu latach i sześciu miesiącach budowy. Trwała ona więc o dwa lata i trzy miesiące krócej, niż budowa pierwszej nowej w ROW-ie kopalni "1 Maja". Dążenie wyrobisk górniczych przebiegało w bardzo trudnych, bo gazowych warunkach. Niemniej brygady Przedsiębiorstwa Budowy Kopalń ROW zanotowały

na tym odcinku szereg pięknych rezultatów. Jedna z brygad uzyskała w miesiącu rekord 158 mb. przekopu. Zastosowano tu wiele nowoczesnych rozwiązań. W kop. "Jastrzębie" zrodziła się nowa, nieznana przedtem metoda stawiania wież wyciągowych. Ciekawe rozwiązanie posiada cechownia okryta szklaną kopułą o blisko kilkadziesiąt metrowej średnicy. Zmontowano ją, a następnie wzniesiono na szczyt cechowni w ciągu jedenastu dni. Kopalnia nie przekreśla jednocześnie kariery Jastrzębia jako uzdrowiska. "Trybuna Robotnicza" nr 285 z 3 grudnia 1963.

Ośrodek zdrowia w Jastrzębiu. W trzeciej dzielnicy mieszkaniowej górniczego Jastrzębia (przy ul. Wielkopolskiej) dobiega końca budowa kolejnego w tym nowym mieście pełnoprofilowego ośrodka zdrowia. Ośrodek ten składać się będzie z 14 nowoczesnie wyposażonych gabinetów lekarskich - ogólnych i specjalistycznych oraz dużej apteki. Podobny ośrodek zdrowia budowany przy ul.

Harcerskiej otrzymają z końcem I kwartału przyszłego roku również mieszkańcy IV-tej dzielnicy Jastrzębia.

"Trybuna Robotnicza" nr 294 z 17 grudnia 1974.

Jeszcze uczą się na trzy zmiany. Jastrzębie jest niewątpliwie jednym z najmłodszych, pod względem demograficznym, miastem w kraju. Młodzież w wieku szkolnym stanowi 22 proc. mieszkańców - przy przeciętnej ogólnokrajowej, wynoszącej 16 proc. Stąd też ogromne tu zapotrzebowanie na nowe szkoły zwłaszcza, że jest to miasto nowo budowane. Tempo budowy szkół nie nadąża za aktualnymi wymogami. Dlatego też nauka odbywa się jeszcze na trzy zmiany. Sytuację poprawi nieco nowa, siódma już z kolei szkoła podstawowa, w której prace wykończeniowe znajdują się na finiszu. W przyszłym roku miasto wzbogaci się o następny obiekt szkolny, którego budowę już rozpoczęto.

"Trybuna Robotnicza" nr 298 z 15 grudnia 1971.

Okruchy historii – pismo dla pasjonatów i historyków

Redaktor naczelny – Dariusz Mazur

Anons:

„Nowiny Raciborskie” nr 142 z 2 grudnia 1909. (strona 1)

„Polska Zachodnia” nr 352 z 24 grudnia 1929. (strona 3)

Więcej o historii Jastrzębia-Zdroju na www.jaspedia.eu